

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 58/17

Møtedato: 01.06.2017

Dato: 01.06.2017

Arkivsaksnr: 2017/5016

Budsjettprosessen for 2018

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Forslag til statsbudsjett 2018 – Innspill fra Universitetet i Bergen (arkiv 2016/10694)
- Styresak 142/16, *Budsjett for Universitetet i Bergen 2016*
- Styresak 101/15, *Ny strategi for Universitetet i Bergen*

Saken gjelder:

Saken redegjør for de økonomiske utsiktene for 2018, de viktigste prioriteringene i budsjett 2018 og forslag til gjennomføring av budsjettprosessen for 2018.

Budsjettet for 2018 blir i hovedsak et budsjett som følger opp handlingsplaner vedtatt som gjennomføring av strategien Hav Liv Samfunn. Videre legges det opp til videre oppfølging av tiltak fra Risa II-utvalgets innstilling. UiB har en ambisiøs strategi, og det må være et mål å sikre UiB økonomiske handlekraft ved å øke inntektene og øke effekten av de midlene som allerede finnes innenfor budsjettet.

Forslag til vedtak:

Styret tar prosessen for budsjett 2018 til etterretning

Kjell Bernstrøm
Universitetsdirektør

16.05.2017/Per Arne Foshaug - Sven-Egil Bøe

Vedlegg: Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
58/17

Møtedato:
01.06.2017

Arkivsaksnr:
2017/5016

Budsjettprosessen for 2018

Oppfølging

- Universitetsdirektøren vil komme tilbake til styret med en egen sak om Budsjettfordeling for 2018 i oktober. Det vil eventuelt komme egen sak om langtidsbudsjett i september.
- Universitetsdirektøren vil komme tilbake til styret med en egen sak om Budsjettinnspill for 2019 i oktober.

Bakgrunn

I denne saken gjøres det rede for de viktigste prioriteringene som planlegges i budsjett 2018. Universitetets strategi 2016 – 2022 Hav, Liv, Samfunn og vedtatt langtidsbudsjett for gjennomføringen av denne, er førende for forslag til prioriteringer og planer for 2018. I tillegg vil endelig budsjettfordeling for 2018 være basert på forslag til statsbudsjett, styrets vurderinger, forslag fra fakulteter og avdelinger og drøftinger i ulike fora. Videre presenteres budsjettprosessen for 2018 slik den er planlagt fram mot vedtak i universitetsstyret i oktober 2017.

Budsjettet er et viktig verktøy for å omsette strategiske planer til virkelighet. Det er gjennom å prioritere tiltak og ved å bevilge ressurser at retning skapes. I UiB-økonomien med høy grad av faste kostnader, ligger handlingsmulighetene i langsiktige vurderinger. Og det er gjennom langsiktige beslutninger handlingsrommet brukes.

Hav, Liv, Samfunn – strategi 2016 - 2022

UiB har vedtatt ny strategi med fire strategiske hovedmål:

- UiB skal utvikle flere ledende forskningsmiljø. Innen 2022 skal alle våre fakultet ha fagmiljø i verdensklasse og flere fagmiljø av høy internasjonal standard.
- UiB skal utdanne de mest attraktive kandidatene i Norge. Innen 2022 skal 85 prosent av kandidatene ha relevant jobb to år etter fullført utdanning.
- UiB skal innen 2022 være en ettertraktet kompetanseinstitusjon som har styrket sine langvarige relasjoner med myndigheter, næringsliv, kulturliv og samfunnsliv.
- UiB skal bidra i det offentlige ordskiftet og til den kunnskapsbaserte samfunnsutviklinga gjennom god formidling og dialog med omverden. Innen 2022 skal vi være ledende i Norge på digital formidling

For å tilrettelegge for å nå disse målene er det laget tiltaksplaner, handlingsplaner og delstrategier. Tiltakene følges opp med budsjettmidler som allokteres til formålene både fra

sentrale midler, men først og fremst gjennom ressursinnsats i organisasjonene for øvrig. De sentrale midlene skaffes til veie gjennom en forutsigbar omfordeling av rammen til strategiformål fra fakultetene slik det ble lagt opp i styresak 102/15. For de fire første årene er strategibidraget satt opp som følger:

2016: 1,0 %

2017: 1,3 %

2018: 1,2 %

2019: 0,8 %

Omfordelingen i 2016 og 2017 er gjennomført etter planen, og det legges opp til å omfordele 1,2 % av rammen til strategiformål i 2018.

De økonomiske utsiktene for 2018 – Langtidsbudsjett 2018 - 2022

Usikkerhet preger fortsatt de økonomiske utsiktene for 2018:

- Statens oljeinntekter har stabilisert seg, men på et lavere nivå enn tidligere. Dette har svekket statens evne til å bevilge midler til statsinstitusjonene.
- Nedgangen i økonomien i enkelte sektorer har samtidig ført til påtrykk om motkonjunkturtiltak noe som til en viss grad har gavnet universitetene.
- Det er grunn til å tro at fokus på forskning og utdanning vil holde seg høyt fremover, men det er risiko for en omfordeling i sektoren som kan utfordre økonomien til UiB.
- Regjeringen har varslet at kravet til effektivisering vil ligge på 0,5 % av totalbudsjettet hvert år i regjeringsperioden. Både i 2015, 2016 og 2017 er kravet blitt økt til hhv 0,6 %, 0,7% og 0,8 % i budsjettforhandlingene i Stortinget.

I 2018 vil departementet legge frem en økonomisk insentivordning knyttet til utviklingsavtalene som inngås med institusjonene. Dette betyr at virksomhetene risikerer å tape penger noen år frem i tid dersom en ikke når de mål som er etablert i avtalene. Omvendt kan en vinne penger dersom en når sine mål. Det er for tidlig å vurdere mulige effekter av dette nå. Det vises til UiBs hørings svar til departementet sendt 12. mai 2017 (arkivsak 17/11293).

Det er ventet at UiB i 2018 taper om lag 17 mill. kroner på lukket ramme i departementets resultatmodell for forskningsindikatorer. Samtidig ventes en gevinst på 32 mill. kroner på åpen ramme som i hovedsak er utdanningsindikatorene. Dette gir en netto gevinst på 15 mill. kroner. Det er usikkerhet knyttet til beregningen både på åpen og lukket ramme. 2018 er første år etter endringene KD introduserte i resultatmodellen i 2017, og vi kan derfor ikke utelukke at det blir gjort korreksjoner. Uansett ser det ut til at UiB tjener mindre i resultatmodellen i 2018 enn i 2017. I 2017 fikk UiB en gevinst på 86 mill. kroner. I 2016 var det et tap på 52 mill. kroner. Svingningene i resultatuttellingen er stor i kroner men har over de tre siste årene i gjennomsnitt bare utgjort om lag 1,5 % av UiBs ramme på grunnbevilgningen. Det er heller de langsiktige effektene av resultatmodellen som må følges. Over tid kan modellen gi stor omfordelinger i sektoren dersom utslagene konsekvent går i favør/disfavør av enkelte institusjoner. Dette kan gjelde tilsvarende internt ved UiB selv om effektene av resultatmodellen er dempet til 75% virkning. Når ikke virkningen er opplagt er det fordi UiBs styre kan velge å motvirke effektene av resultatmodellen gjennom andre tildelinger.

UiB må selv ta ansvar for å øke sitt eget økonomiske grunnlag. Det er særlig tre områder det vil fokuseres på:

- Det er erkjent at UiB har et potensiale for å øke sine inntekter fra bidragsfinansiert virksomhet fra NFR, EU og andre.

- UiB kan øke sin inntekter ved å tilby utdanninger som samfunnet etterspør. Det legges opp til fortsatt stor oppmerksomhet omkring dette i 2018-budsjettet.
- Effektivisering er en forutsetning for at UiB skal opprettholde handlingsrom. Regjeringens effektiviseringskutt gir UiB et tap på om lag 80 mill. kroner over 4 år. Sentraladministrasjonen vil ta sin del av kuttet ved å ta ned 50 årsverk. Mest effektiviseringsgevinst oppnår en likevel gjennom helhetlige løsninger. Der en ser på tvers av enheter og nivåer i organisasjonen. Dette vil kunne innebære at en øker kostnadene på ett nivå i ett budsjettår for å ta ut gevinster på et annet nivå i senere budsjettår. UiBs budsjettpraksis gjør dette utfordrende. Det er uansett noe som må løses for å sikre gevinster.

Hav, Liv, Samfunn er en ekspansiv strategi med et ambisjonsnivå som krever betydelig ressursinnsats. Det er derfor både ønskelig og forventet at ambisjonene følges opp med midler. Dette stiller krav til strenge prioriteringer, både mellom hvilke tiltak som skal iverksettes og hvor på tidsaksen gjennomføring skal skje. Universitetsledelsen har økt langtidsperspektivet i de økonomiske vurderingene. UiBs økonomi er stor og har betydelige muligheter når en ser beslutninger med en horisont utover budsjettåret. Langtidsbudsjettet hjelper oss å se muligheter, begrensninger og konsekvenser over et lenger tidsrom noe som vil være til god hjelp i prioriteringsarbeidet. På kort sikt – innenfor ett budsjettår – er imidlertid utfordringene store, både for enkeltfakultet og for UiB felles. To av fakultetene har underskudd og de frie overføringene ved UiB fra 2016 til 2017 er lave. Slike realiteter begrenser handlingsrommet og må også være del av vurderingene når 2018-budsjettet settes opp.

I 2017 starter den første klyngen, Medieklyngen, i nye lokaler i MCB – Media City Bergen. Her vil deler av Institutt for informasjons- og medievitenskap og et moderne digitalt læringslaboratorium organisert under DigUiB disponere 3.000 kvm i nye lokaler. Aktiviteten er samlokalisert med blant annet TV2, NRK, Bergen Tidende, BA og VIZRT. Etableringen har krevet ressurser fra SV og UiB ved at nye studier er utviklet og finansiert og ved at bygget er utrustet med moderne utstyr. Det meste av investeringene blir tatt 2017, men noe gjenstår i 2018. Det arbeides også med de andre klyngesatsningene. Det er stor aktivitet knyttet til å tilrettelegge bygg for Klimaklyngen på Nygårdshøyden syd. Vestfløyen i Geofysen er rehabilitert og Østfløyen og midtbygget står for tur. KD har bevilget deler av finansieringen for rehabiliteringen og slik avlastet UiBs budsjetter, sist nå i revidert nasjonalbudsjett med 30 mill. kroner. Prosjektet i sin helhet har en ramme på nær 200 mill. kroner hvorav KD har finansiert 65 mill. kroner. Helseklyngen/Campus Årstadvollen er under planlegging med snarlig oppstart for tilpasning av Overlege Danielsens Hus. Gammelt odontologibygget er videre vedtatt revet for å gi plass til et nybygg. Flere tiltak knyttet til UiBs klyngesatsing er under planlegging. Det er betydelig summer som gjennom investeringsbudsjettet for bygg, støtter opp under disse satsningene.

Det legges opp til å videreføre de endringene som ble tatt inn i 2017 etter anbefalingene fra Risa-II-utredningen:

- *Rekrutteringsstillinger.* Utredningen foreslår å øke antall stillinger som refordelles av styret. Antallet rekrutteringsstillinger som skal refordelles i 2018, er i utgangspunktet 18. Det vil bli foreslått å øke antallet noe slik at en gradvis får en større andel rekrutteringsstillinger som refordelles av styret. Dette ble også gjort i 2017-budsjettet.
- *Omfordeling av studieplasser.* Risa II-utredningen anbefaler at UiB bør vurdere omfordeling av studieplasser. Under behandling av budsjettet for 2017 ble det varslet at en vil vurdere slik omfordeling fra 2019. I 2018 legges det opp til å avklare

nullpunktet for en slik mulig omfordeling. Fortrinnsvis hvor mange studieplasser som er fordelt til hvert fakultet.

UiB produserte i 2016 studiepoeng tilsvarende 10.942 studieplasser. Det vil kunne gi positiv økonomisk effekt for UiB dersom en øker antall studiepoeng og kandidater ved å flytte studieplasser mellom miljøer. Før en gjør slike vurderinger må en avklare hvor mange studieplasser som er fordelt til hvert fakultetene. Det er tre hovedalternativer:

1. Bruke det antall studieplasser som KD forutsatte da resultatmodellen ble lansert med 2002 som nullpunkt, justert for senere tildelte studieplasser. Dette utgangspunktet ble brukt i Risa I-utredningen. Tallet i finansieringsmodellen vil gi 8.795 studieplasser og ligge godt under UiBs faktiske studieproduksjon.
2. Ta opp igjen måltall for studieproduksjon som UiB har brukt tidligere. Frem til 2009 ble det fastsatt måltall for studiepoeng og for kandidater for hvert fakultet. Med dette som utgangspunkt justert for endringer, vil UiB ha 10.545 studieplasser. Dette samsvarer godt med dagens faktiske produksjon.
3. Ikke etablere et studieplasstall men kun fokusere på endringene. Siden 2010 har UiB fått 1.095 nye studieplasser, men kun økt med 794.

Det legges opp til å vurdere alternativene i budsjettprosessen slik at en kan etablere et nullpunkt for omfordeling i 2018-budsjettet i god tid før en starter vurderingene om eventuell omfordeling i 2019-budsjettet.

I forbindelse med budsjettforslaget for 2017 leverte fakultetene langtidsbudsjett frem til 2022. Det ble dermed mulig å for første gang lage et samlet langtidsbudsjett for UiB basert på fakultetenes egne vurderingen. Prosessen var nyttig og lærerik og vil bli fulgt opp jevnlig fremover. Fakultetene vil bli bedt om å revidere langtidsbudsjettet, og UiB vil utarbeide et revidert langtidsbudsjett allerede i budsjettprosessen for 2018. Dette fordi fakultetene naturlig nok i hovedsak hadde et teknisk perspektiv på langtidsbudsjettene som ble sendt inn i fjor. Denne gang ventes det budsjetter som i større grad er knyttet til ambisjonsnivå og faktiske veivalg. Tidshorizonten frem til 2022 vil opprettholdes.

UiB skal 1. november oversende innspill til statsbudsjett for 2019. Hovedlinjene i UiBs innspill ligger over år noenlunde fast men med noen variasjoner. Det gjelder prioriteringer av bygg, studieplasser, infrastruktur og innspill til aktuelle forsknings- og utdanningspolitiske tiltak. I prosessen vil det bli foreslått at UiB spiller inn at KD bør gjeninnføre ordningen med verdensledende miljøer, sikre finansiering av språkfagene, fortsatt ha fokus på MNT og sikre finansiering til de bygg UiB fremmer for KD-finansiering i masterplanen. Studieplasser som foreslås bør kunne knyttes til klyngesatsninger, samfunnets behov eller søknadstall. Fakultetene vil også i år bli invitert til å fremme forslag til dette innspillet i forbindelse med sine budsjettforslag for 2018.

Budsjettprosessen

Budsjettprosessen for 2018 følger samme opplegg som for 2017. Som tidligere legges det opp til at det i juni sendes ut et budsjetttrunkskriv med konsekvensjustert ramme og formkrav til budsjettinnspill. Fakultetene og avdelinger vil bli bedt om å utarbeide budsjettforslag og langtidsbudsjett innen 8. september. Fakultetenes langtidsbudsjetter danner utgangspunkt for et langtidsbudsjett for UiB som er planlagt som egen styresak 28. september.

UiBs innspill til statsbudsjettet for 2019 som skal sendes inn 1. november, planlegges inkludert i prosessen.

Under følger prosess for arbeidet med budsjett 2018.

Budsjettprosessen for 2018	Tidspunkt/ frister
Møte I med rektoratet om budsjett 2018 og forslag 2019	3. april
Møte I med dekanene om budsjett 2018 og budsjettforslag 2019	8. mai
Styresak om prosess og prioriteringer for budsjett 2018 og budsjettforslag 2019	1. juni
Rundskriv om budsjettforslag for 2018	9. juni
Møte II med dekanene om budsjett 2018 og budsjettforslag 2019	31. august
Prioriterte forslag til bygg, ombygging og investeringer fra enhetene	1. september
Budsjettforslag for 2018 inkl. langtidsbudsjett fra fakulteter og avdelinger	8. september
Universitetsstyret behandler sak om langtidsbudsjett	28. September
Dialogmøter med fakultetene og Universitetsmuseet	september - oktober
Statsbudsjettet legges frem	12. oktober
Universitetsstyret behandler universitetets budsjett for 2018 og innspill til statsbudsjett for 2019	26. oktober
UiB sender inn innspill til statsbudsjett for 2019	1.november
Fakultetene skal ha mottatt tildelingsbrev for 2018	10. november

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Universitetsledelsen legger opp til en budsjettprosess med tydelig forankring i strategi og med et klart langtidsperspektiv. Prosessen legger også denne gang vekt på stor grad av involvering av fakultetene, og fakultetene tas tidlig med i prosessen slik at konsekvenser er best mulig belyst og forankret. Denne gang må en i prosessen også ta hensyn til at det underveis skjer skifte i dekanater, rektoratet og universitetsstyret.

Det er gjennomføring av tiltak i handlingsplanene under strategien og klyngeetableringene som er viktigste føring for budsjettet i 2018. I så måte er 2018 i stor grad et år der kursen er satt og det er gjennomføring som har fokus.

Selv om uttellingen i KDs resultatmodell ser ut til å gi et pluss i 2018-økonomien, er effekten begrenset og per nå usikker. Strategien og handlingsplanene krever store midler for å sikre en forsvarlig gjennomføring av vedtatt utvikling. Det er derfor sentralt å holde fast ved linjen som ble vedtatt i 2015 om å sikre tilstrekkelig midler til strategien gjennom en forutsigbar omfordeling til strategiformål.

Det er også sentralt å ha fortsatt samling omkring nødvendigheten av å øke inntektene fra bidrags- og oppdragsvirksomheten og ved å øke både antall og utnyttelse av studieplasser på en gjennomtenkt måte. UiB må også finne gode måter å ta ut samarbeids- og effektiviseringsgevinster på. Det jobbes nå godt i #2022-prosjektet med å gi ulike initiativ gode vilkår for realisering. Noe av utfordringene er her universitetets nivådeling mellom institutt, fakultet og sentralnivå, og vi må finne løsninger som sikrer midler til satsninger på ett nivå som kan gi besparelser for UiB samlet sett.